

Elektriske anlegg og kraftledninger

Temaveiledning

Norsk byggtjeneste oda Forlag

Haakon VII's gate 5
Postboks 1575 Vika
0118 Oslo

Trykk og innbinding

Melsom Grafisk, Sellebakk
2. utgave 1. opplag 01-2006

Illustrasjon: Anne Kristin Hagesæther

STATENS BYGNINGSTEKNISKE ETAT
Møllergt. 16 • Pb. 8742 Youngstorget 0028 Oslo
Tlf. 22 47 56 00 • Telefaks: 22 47 56 11
E-post: be@be.no • Internett: <http://www.be.no>

Melding HO-1/2006

Elektriske anlegg og kraftledninger

Temaveiledning

Innhold

Innledning	6
1. Plan- og bygningsloven.....	8
Kommuneplanen	8
Reguleringsplanen	8
Bebyggelsesplanen.....	8
Konsekvensutredninger.....	8
Byggetillatelse	9
2. Elektriske anlegg og spørsmålet om tillatelse etter pbl § 93.....	10
3. Anleggskonsesjoner	12
4. Bygging av elektriske anlegg innen rammen av områdekonsesjon	14
Ordningen med områdekonsesjon.....	14
Krav om forelegging av planer for nyanlegg.....	14
5. Hvilke tiltak skal forelegges kommunene?	16
Foreleggingspliktige tiltak.....	16
Reparasjoner, vedlikehold og ombygging	17
Forhåndskonferanse	18
6. Krav til foreleggingen.....	20
7. Forholdet til kommunale arealplaner.....	22
Plikt til å utarbeide reguleringsplan ved større bygge- og anleggsarbeider.....	23
Kommunens vurderingstema. Estetikk.....	23
Elektriske anlegg inn i planer	23
8. Plan- og bygningslovens materielle bestemmelser	24
9. Andre forhold	26
Annet lovverk	26
Oppdatering av kartverk/innrapporteringsplikt	26
Vedlegg 1: Myndigheter ved behov for ytterligere opplysninger	28
Vedlegg 2: Lover, veiledninger mv.	30

Innledning

Denne veiledningen beskriver hvordan etablering av nye kraftledninger og andre elektriske anlegg skal behandles av kommunene etter reglene i plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77 (pbl). Veiledningen har ikke som siktemål å forta en utdypende behandling av planspørsmål knyttet til elektriske anlegg.

Etablering av elektriske anlegg omfattes bl.a. av lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (energiloven) av 29. juni 1990 nr. 50 og dennes konsesjonsbestemmelser, lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (tilsynsloven) av 24. mai 1929 nr. 4 og plan- og bygningslovens planbestemmelser (kap. IV – VII).

Med elektriske anlegg menes i denne veiledningen kraftledninger, jordkabler, nettstasjoner, kraftstasjoner og tilsvarende anlegg. Gatelysanlegg og elektriske ledninger o l inne i bygg inngår ikke her. Fjernvarmeanlegg som konsesjonsbehandles etter energiloven behandles i kommunen på samme måte som elektriske anlegg.

Forutsatt at anleggene har vært konsesjonsbehandlet etter energiloven, er anlegg for produksjon, omforming og overføring av elektrisk kraft, samt fjernvarmeanlegg, unntatt fra behandling etter plan- og bygningsloven kap. XVI om saksbehandling, ansvar og kontroll, jf. forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker (SAK) § 7 nr. 1 bokstav c. Blant annet kreves ikke byggesøknad etter pbl § 93 for slike anlegg. Anleggene er også unntatt fra en rekke materielle bestemmelser.

Etter energiloven får kommunen alle slike saker til behandling, og tiltaket og behandlingsformen skal da vurderes ut fra plan- og bygningslovens planregler. Aktuelle spørsmål ved behandling av slike saker vil bl.a. være valg mellom alternativer for lokalisering og utforming av anleggene.

Sikkerhet i konstruksjon og utførelse av elektriske anlegg er ivaretatt gjennom tilsynsloven med forskrifter, som forvaltes av Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB). Ivaretagelse av disse hensyn er ikke en oppgave for kommunene.

Energiloven skiller mellom større elektriske anlegg der det kreves egne anleggskonsesjoner etter søknadsbehandling i NVE, og enklere elektriske anlegg opp til og med 22 kV spenning som fordeler kraft til sluttbrukere. I det siste tilfellet har lokale energiverk en generell tillatelse til utbygging i et område. En slik områdekonsesjon innebærer bl.a. en plikt til å forelegge planer for nyanlegg for kommunene og andre berørte.

1. Plan- og bygningsloven

Grunntanken bak plan- og bygningsloven er at samfunnet har behov for å regulere hvordan faste eiendommer og andre ressurser skal utnyttes. Loven skal bidra til samordning av offentlig virksomhet, gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser og sikre estetiske hensyn. Samfunnets interesser skal videre sikres ved særskilte krav til det enkelte byggetiltak.

Plan- og bygningsloven har et system med kommune-, regulerings- og bebyggelsesplaner.

Kommuneplanen

Arealdelen av kommuneplanen gir bestemmelser om tillatt bruk av arealer og andre naturressurser og er bindende for arealbruken. I kommuneplanen settes det av arealer til bl.a. byggeområder, landbruks-, natur- og friluftsområder, områder for råstoffutvinning, spesielle båndlagte områder og areal for kommunikasjon. Planen vedtas av kommunestyret. Ingen planlagte utbyggingstiltak må være i strid med forutsatt arealbruk eller bestemmelser fastlagt i arealplan.

Reguleringsplanen

Reguleringsplan er en detaljplan som regulerer utnyttelse av grunn og bebyggelse i bestemte områder i en kommune. Det skal utarbeides reguleringsplan ved større anleggs- eller utbyggingstiltak og når det er bestemt i kommuneplanens arealdel at utbygging bare kan skje etter slik plan. Reguleringsplanen avgjør hvilke former for utnyttelse som skal være tillatt innen de ulike reguleringsformål.

Reguleringsplaner behandles i kommunens faste utvalg for plansaker og kommunestyret treffer vedtak. Hvis det er reist innsigelser mot planen, er planen avhengig av stadfestelse fra Miljøverndepartementet. Private parter og organisasjoner kan klage over planvedtaket. Reguleringsplanen er bindende for alle utbyggingstiltak innenfor planens område. Private kan utarbeide forslag til reguleringsplan som kommunen må ta stilling til.

Miljøverndepartementet kan pålegge kommunen å utarbeide eller endre en reguleringsplan dersom samfunnsmessige formål krever det.

Bebyggelsesplanen

Bebyggelsesplanen fastlegger arealbruk og utforming av bygninger, anlegg og tilhørende utearealer innenfor et nærmere avgrenset område hvor det etter arealdelen av kommuneplan eller reguleringsplan er stilt krav om slik plan. Den er bindende og kan påklages.

Konsekvensutredninger

Det foreligger utredningsplikt for tiltak, herunder endring i eksisterende tiltak, som kan få vesentlige

konsekvenser for miljø, naturressurser eller samfunn og derfor er avhengige av offentlig tillatelse (pbl kap. VII-a). Konsekvensutredninger skal sikre at disse virkningene blir tatt i betraktning under planlegging av tiltaket og når det tas stilling til om og eventuelt på hvilke vilkår tiltaket kan gjennomføres. Plikten påligger tiltakshaver.

Byggetillatelse

Før byggearbeid og enkelte andre tiltak igangsettes, må tillatelse normalt innhentes fra kommunen (jf. pbl § 93). Dette gjelder både for regulert og uregulert område. Kommunen kan bare nekte tillatelse dersom arbeidet strider mot bestemmelser som er gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.

Kraftledninger, andre elektriske anlegg og fjernvarmeanlegg som har vært underlagt konsesjonsbehandling etter energiloven, er unntatt fra pbl kap. XVI om saksbehandling, ansvar og kontroll, jf. SAK § 7 nr. 1 bokstav c. Dette innebærer bl.a. at det ikke foreligger søknadsplicht etter pbl § 93. Tiltakene er også unntatt fra en rekke materielle bestemmelser. Planbestemmelsene gjelder imidlertid fullt ut.

2. Elektriske anlegg og spørsmålet om tillatelse etter pbl § 93

Elektriske anlegg omfattes i utgangspunktet av søknadsplikten etter pbl § 93 første ledd. Det er i saksbehandlingsforskriften (SAK) § 7 gjort unntak fra søknadsplikt for en rekke tiltak som er ivaretatt gjennom annet regelverk.

Plan- og bygningsloven § 93 første ledd regner opp hvilke tiltak som er søknadspliktige og således avhengig av tillatelse før byggearbeidene kan igangsettes. For disse kommer reglene i lovens kap. XVI om saksbehandling, ansvar og kontroll til anvendelse. I henhold til § 93 annet ledd kan departementet i forskrift unnta tiltak fra søknadsplikten. Tiltak som er unntatt omfattes ikke av bestemmelsene i kap. XVI om saksbehandling, ansvar og kontroll.

For tiltak som er unntatt fra byggesaksbehandling, påligger det tiltakshaver å sørge for at tiltaket gjennomføres i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av pbl og annet regelverk, jf. SAK § 4.

Av SAK § 7 nr. 1 bokstav c følger at anlegg for produksjon, omforming og overføring av elektrisk kraft, samt fjernvarmeanlegg som har vært underlagt konsesjonsbehandling etter bestemmelsene gitt i eller i medhold av energiloven, ikke skal behandles etter pbl kap. XVI om saksbehandling, ansvar og kontroll. Dette gjelder anlegg som har vært underlagt behandling etter bestemmelsene om an-

leggskonsesjon og fjernvarmekonsesjon, samt nye anlegg som etableres i medhold av foreliggende områdekonsesjon.

SAK § 7 nr. 1 gjør unntak fra en rekke av lovens materielle byggesaksregler. Plan- og bygningsloven § 77 om produktkrav med tilhørende deler av teknisk byggeforskrift (TEK kap. V) gjelder likevel så langt den passer. Videre gjelder bestemmelsene i pbl § 92 a, samt kap. XVIII (straffansvar) og kap. XIX (ulovlig byggearbeid mv.). Se nærmere nedenfor under kap. 8 om hvilke materielle bestemmelser som gjelder.

Begrunnelsen for unntaket er at hensynet til sikkerhet og kontroll for denne type anlegg allerede er ivaretatt gjennom annet lovverk, nærmere bestemt tilsynsloven og energiloven.

Tilsynsloven forvaltes av Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB). Loven skal sikre foreskrevet kvalitet i materialer, utførelse og drift.

Bygninger og bygningstekniske installasjoner i tilknytning til kraftstasjoner, transformatorstasjoner

og fjernvarmesentraler er unntatt etter SAK § 7 nr. 2 bokstav a. Denne type tiltak er imidlertid omfattet av materielle byggesakskrav.

Anleggskonsesjoner behandles detaljert av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) der bl.a. kommunene høres. For alle nyanlegg innen områdekonsesjoner er det satt vilkår om at kommunen skal forelegges saken. Ved alle nye elektriske anlegg får kommunene dermed anledning til å sikre at prosjektet er i samsvar med planbestemmelsene.

Unntaket etter SAK § 7 betyr ikke at slike anlegg er unntatt fra all kommunal behandling. Plan- og bygningslovens planregler gjelder, og kommunen skal føre tilsyn med at disse tiltakene gjennomføres i overensstemmelse med plan- og bygningsloven og dens underliggende regelverk (se pbl § 10-1 første ledd og SAK § 35).

SAK § 7 nr. 4 gir tiltakshaver plikt til på forhånd å *underrette* kommunens bygningsmyndigheter når tiltaket er godkjent etter annet lovverk, og angi tidspunktet for igangsetting. For saker behandlet gjennom anleggskonsesjon får kommunen underretning fra NVE når konsesjon er gitt. Nyanlegg som omfattes av områdekonsesjon behandles av kommunen etter planbestemmelsene og krever dermed ikke egen underretning. Det er derfor viktig at kommunen internt sikrer informasjon fra plankontoret og byggesakskontoret.

Opplysninger for ajourføring av det offentlige kartverk skal sendes kommunen sammen med underretningen, se nedenfor.

3. Anleggskonsesjoner

For etablering av elektriske anlegg som ikke bygges innenfor områdekonsesjoner, kreves egne anleggskonsesjoner. Dette gjelder bl.a. for kraftledninger over 22 kV, de fleste transformatorstasjoner og anlegg for kraftproduksjon.

Hvor etablering av elektriske anlegg krever anleggskonsesjon, skal utbygger sende en egen søknad til NVE som igjen sender denne på høring til de aktuelle kommuner og andre berørte. Kommunene skal i slike tilfeller vurdere saken ut fra hele sitt ansvarsområde og bl.a. ta stilling til hvilken behandling som kreves etter planbestemmelsene.

Saker som behandles som anleggskonsesjon, kan variere mye i omfang. Dette kan gjelde kortere ledninger og mindre anlegg med små virkninger for

omgivelsene eller større anlegg som kan berøre vesentlige arealbruksinteresser. Hittil har et mindretall av saker der det kreves anleggskonsesjoner vært behandlet i egne reguleringsplaner.

Små elvekraftverk, små enkeltvindmøller o.l. kan produsere og levere kraft på lavspent nivå (opp til 1 kV) og er dermed unntatt fra konsesjonsplikt etter energiloven. Anlegg som ikke bygges innenfor rammen av områdekonsesjon og hvor det ikke er gitt anleggskonsesjon, er søknadspliktige etter pbl § 93. Dette gjelder sannsynligvis få anlegg.

4. Bygging av elektriske anlegg innen rammen av områdekonsesjon

En områdekonsesjon er en generell tillatelse til innen et bestemt geografisk område å bygge og drive elektriske distribusjonsanlegg med spenning opp til og med 22 kilovolt (kV).

Ordningen med områdekonsesjon

Områdekonsesjoner gis etter energiloven til bl.a. lokale energiverk, og områdene omfatter ofte en eller flere kommuner. Fordelingsverk med utstrakt bruk av anlegg med høyere spenning kan få områdekonsesjon for kablede anlegg og utvidelse i bestående transformator og koblingsstasjoner med nominell spenning opp til og med 132 kV.

Anlegg som bygges innen rammen av en områdekonsesjon omfatter mindre, standardiserte tiltak som tremaster med liner, jordkabel i grøft eller små transformatorkiosker. Normalt kreves ikke reguleringsplan for slike anlegg. Vurderingstema for kommunene er bl.a. trasèvalg for luftledning, om det skal velges jordkabel for visse strekninger, samt detaljplassering av nettstasjoner. Sistnevnte anlegg må f.eks. ikke være i strid med bindende arealplaner.

Krav om forelegging av planer for ny-anlegg

Som et vilkår i områdekonsesjonen er energiverkene pålagt skriftlig å forelegge planer for nyanlegg og ombygginger til kommunen, fylkesmannen, grunneier og andre berørte. Ved uenighet mellom energiverk og andre interesser, skal saken forelegges NVE. Den vil da bli behandlet som en ordinær anleggskonsesjonssak med høringer, befaringer, konsesjonsvedtak og klageadgang.

Kravet om forelegging innebærer at kommunen skal få fremlagt de opplysninger den trenger for videre saksbehandling. Dersom kommunen finner at tiltaket er i strid med bindende plan etter plan- og bygningsloven, må det vedtas ny plan eller foretas endring i eksisterende plan. Dersom vilkårene for dispensasjon fra plan er til stede, kan kommunen etter en nærmere vurdering gi slik dispensasjon.

Saken må altså behandles både etter energilovens regler og etter plan- og bygningslovens regler og kan videreføres etter begge regelsett. Behandlingen etter de to regelverkene bør skje parallelt.

5. Hvilke tiltak skal forelegges kommunene?

Områdekonsesjonæren skal skriftlig forelegge kommuner og andre berørte planer om nye anlegg eller ombygginger.

En områdekonsesjonær vil i praksis iverksette en rekke ulike tiltak av varierende omfang, fra enkle reparasjoner til større nyanlegg. Ikke alle disse tiltakene skal forhåndsavklares. I det følgende gis en fremstilling over hvilke tiltak som skal forelegges kommunen.

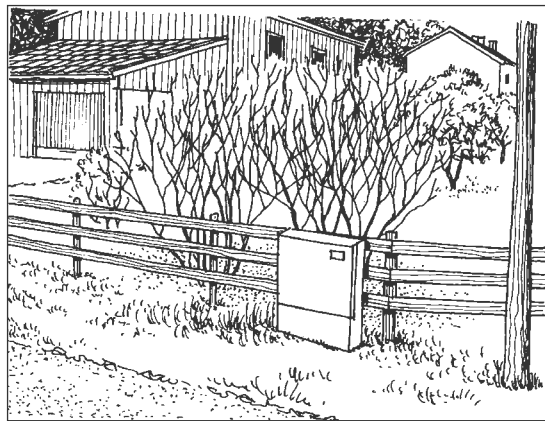
Foreleggingspliktige tiltak

Områdekonsesjonær har normalt både høyspenningsanlegg (1–22 kV) og lavspenningsanlegg (230 V eller 400 V). Det er de førstnevnte som utgjør det overordnede fordelingsnett i et område. Lavspenningsanleggene bringer elektrisk kraft fra trafokioskene fram til det enkelte bygg.

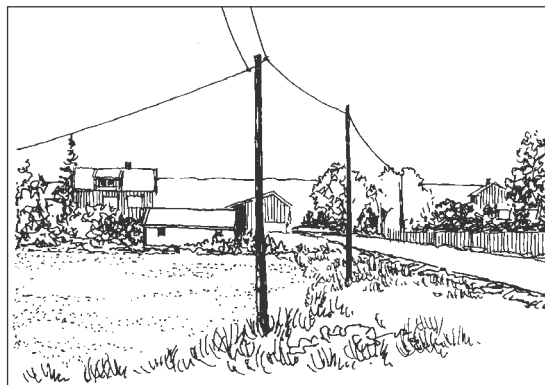
Som hovedregel er det bygging av *nye høyspentanlegg* som er foreleggingspliktig. Foreleggingsplikten omfatter imidlertid også vesentlige endringer i eksisterende høyspentanlegg.

De mest vanlige høyspentanlegg som bygges innenfor rammen av en områdekonsesjon er:

- transformatorbokser, se figur 1.
- høyspent luftledning opp til og med 22 kV, se figur 2.
- høyspent jordkabelanlegg opp til og med 22 kV

Figur 1. Transformatorboks

Figur 2. Høyspentledning (11–22 kV)

For utforming av skriv tilknyttet forelegging, vises til kap. 6.

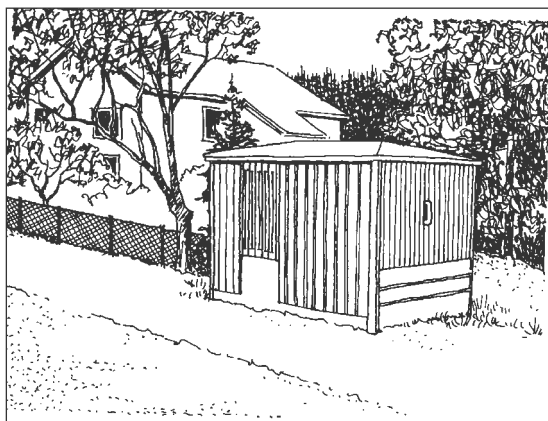
Unntak fra foreleggingsplikten

Mange tiltak innen rammen av områdekonsesjoner er små og ukompliserte og har mindre eller ingen virkninger for de kommunale arealplaner. I slike saker er det normalt ikke behov for å forelegge saken for kommunen eller andre offentlige etater.

Unntak fra foreleggingsplikten forutsetter at utbyggingen ikke fører til fare eller urimelig ulempe for omgivelsene eller allmenne interesser, herunder eventuelle verneinteresser. Anlegg som unntas, må heller ikke være til vesentlig ulempe for gjennomføring av gjeldende arealplaner. Dersom det er tvil om tiltaket skal forelegges kommunen, kan dette avklares med kommunen.

Tiltak som normalt kan unntas fra foreleggingsplikten er:

- legging av høyspent jordkabel, små og ukompliserte anlegg
- utskifting av høyspent jordkabel i tilnærmet eksisterende trasè
- reparasjoner og mindre vedlikehold på bestående høyspentanlegg, inkl. mindre endringer av høyspent luftlinje
- lavspontanlegg, både luftledninger og kablede anlegg

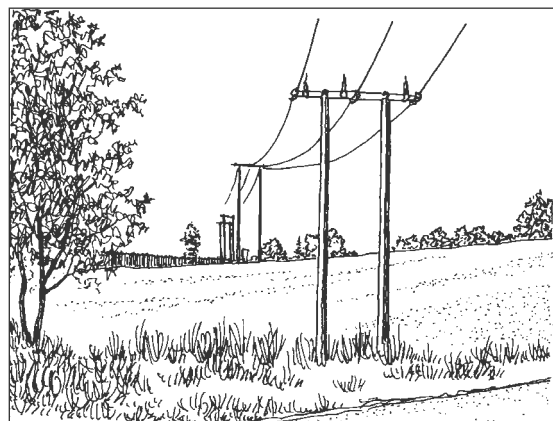
Figur 3. Lavspent kabelfordelingskap

Reparasjoner, vedlikehold og ombygging

Ombygging skal i utgangspunktet behandles på samme måte som nybygging med hensyn til foreleggingsplikten. Etter analogi fra pbl § 93 første ledd bokstav b kan også vesentlig endring og vesentlig reparasjon kreve skriftlig forelegging. Her er det imidlertid behov for en del presiseringer hva gjelder elektriske anlegg.

Reparasjoner foretas når et anlegg ikke fungerer som det skal. Hensikten er å sette anlegget tilbake i forskriftsmessig stand. Normalt vil det haste med å utføre reparasjoner på elektriske anlegg, og forelegging av tiltak før gjennomføring vil derfor verken være mulig eller hensiktsmessig. Hvor reparasjonen utsettes og planlegges utført sammen med større ombygginger, kan forelegging være aktuelt, se nedenfor.

Vedlikehold innebærer planlagt forbedring eller utskifting av enkeltkomponenter uten at anleggets funksjon eller utseende forandres vesentlig. Normalt vil slike arbeider ikke utløse plikt til forelegging. Hvis vedlikeholdet er så omfattende at det som resultat gir et totalfornytt anlegg, kan tiltaket kreve skriftlig forelegging. Ved tvil bør forhåndskonferanse vurderes.

Figur 4. Lavspentlinje (EX-240 V)

Ombygging der en foretar en omfattende fornyelse og/eller gjør vesentlige endringer i plassering eller utforming, krever forelegging dersom nybygging av tilsvarende anlegg ville krevd dette.

Konklusjon: For vedlikehold/ombygging skal tiltaket normalt ikke forelegges skriftlig for offentlige myndigheter eller andre berørte dersom det omfatter utskifting av luftlinjer som bygges opp igjen i tilnærmet samme trasé, ombygging av eksisterende luftlinjer, eller omlegging fra luftlinje til jordkabelanlegg i tilnærmet samme trasé. For eksisterende anlegg gjelder foreleggingsplikten høyspentanlegg som krever helt ny trasé, flytting av transformatoriosk, ombygging av høyspentledninger som er i konflikt med gjeldende arealplaner og ombygging som vil innvirke på spesielle områder, bl.a. vernede områder.

Forhåndskonferanse

Kommunen eller tiltakshaver kan kreve forhåndskonferanse for elektriske tiltak som er unntatt fra byggesaksbehandling etter SAK § 7. I henhold til SAK § 1 nr. 2 kan forhåndskonferanse brukes også ved tiltak som er unntatt søknadsplikt etter pbl § 93 annet ledd. Slik konferanse bør benyttes i de tilfeller det er nødvendig å få vurdert tiltaket opp mot lovens planbestemmelser eller hvor tiltaket vil kunne medføre negative konsekvenser i forhold til natur, miljø og omgivelsene for øvrig. Forhåndskonferanse kan også benyttes til å vurdere tiltaket i forhold til behovet for ny plan.

6. Krav til foreleggingen

For alle tiltak som er foreleggingspliktige i henhold til områdekonseksjoner, skal utbygger sende skriftlig orientering til de aktuelle kommuner og andre berørte.

Orienteringen skal henvise til ordningen med områdekonseksjon og skal inneholde:

- en beskrivelse av anlegget; utstrekning, spenning, tverrsnitt, mastetype, ryddebelte og byggeforbudsbelte
- anleggets plassering/omfang avmerket på kart i relevant målestokk, samt tegninger av anleggsdeler
- en systemmessig begrunnelse for anlegget
- en kort beskrivelse av konsekvenser for miljø og arealbruk, forhold til eksisterende arealplaner

Dersom det foreligger uttalelser fra andre myndigheter, bør disse vedlegges. Dersom det er sendt varsel til andre myndigheter, men ingen kommentarer foreligger, vedlegges kopi av varslene.

Naboer og gjenboere bør være varslet om tiltaket, eventuelt ved annonser. Utbyggeren skal i foreleggingen orientere om foretatt varsling. I mindre saker der dette er praktisk mulig, bør gjenpart av nabovarsel vedlegges. Dersom nabovarsling er avklart på forhånd, vil prosessen i kommunen bli smidigere.

7 Forholdet til kommunale arealplaner

Bygging av nye høyspentanlegg som krever egen anleggskonsesjon eller er foreleggingspliktige etter områdekonsesjon, må ikke være i konflikt med gjeldende arealplaner (kommuneplanens arealdel, reguleringsplan og bebyggelsesplan), jf. pbl §§ 20-6 og 31.

Når nye høyspentanlegg planlegges, må forholdet til de kommunale arealplaner avklares med kommunen. Kommunen skal forelegges prosjektet, se kap. 4–5. Viser det seg at det planlagte anlegget ikke er i samsvar med de kommunale arealplaner, er det krav om at planen endres. For endring av eksisterende reguleringsplaner, vises til pbl § 28-1.

Eventuell fravikelse fra bindende plan kan bare skje ved dispensasjon etter pbl § 7. Dispensasjonsadgangen er en unntaksregel og dispensasjon kan bare gis når det foreligger «særlige grunner». Dispensasjon krever særskilt søknad. Kommunaldepartementet har i denne forbindelse uttalt følgende i rundskriv H-35/83:

«Uttrykket «særlige grunner» må ses i forhold til de offentlige hensyn som skal ivaretas gjennom bygningslovgivningen. Nabomessige hensyn kan også komme inn ved kommunens behandling. I den enkelte dispensasjonssak må en foreta konkret og reell vurdering av de faktiske forhold i saken. Foreligger en overvekt av hensyn som taler for dispensasjon, vil lovens krav være oppfylt.»

Selv om kravet til «særlige grunner» skulle være oppfylt, har imidlertid ikke tiltakshaver noe krav på dispensasjon. Dette beror på kommunens skjønn.

Plan- og bygningsloven § 7 beskriver fremgangsmåten ved behandling av søknad om dispensasjon. Før det gis dispensasjon, skal naboer og gjenboere varsles i samsvar med § 94 nr. 3. Slikt varsel er ikke nødvendig når dispensasjonssøknaden åpenbart ikke berører naboens interesser. Ved søknad om dispensasjon skal dessuten fylkeskommunen og statlige myndigheter med saksområder som blir berørt, gis mulighet til å uttale seg før vedtak fattes.

Det kan settes vilkår for dispensasjon, jf. § 7 første ledd. Vilkåret må ligge innenfor rammen av de hensyn loven og vedkommende bestemmelse skal ivareta og ha en saklig sammenheng med dispensasjonen.

Dersom tiltaket ikke er i samsvar med bindende arealplaner og dispensasjon etter pbl § 7 ikke foreligger, må gjeldende plan endres. Kommunen kan selv utarbeide og behandle planforslag. Etter pbl § 30 kan også grunneiere, rettighetshavere eller andre (f.eks. tiltakshavere) sende kommunen forslag om regulering. Kommunens faste utvalg for

plansaker skal snarest behandle forslaget og skriftlig underrette forslagsstiller hvis planforslaget ikke fremmes. Private og kommunale reguleringsforslag behandles ellers på samme måte.

Enkeltvedtak i kommunen kan påklages, jf. forvaltningsloven § 28. Avgjørelsene kan påklages av berørte myndigheter, parter eller andre med rettslig klageinteresse. Kommunens vedtak om kommuneplan kan imidlertid ikke påklages.

Områdekonsesjonærer kan som tidligere nevnt også bringe saken inn for NVE til behandling. NVE kan som statlig energimyndighet reise innsigelse til planforslag av betydning for energihensyn. Energiverkene kan foreslå for NVE at slik innsigelse benyttes.

Plikt til å utarbeide reguleringsplan ved større bygge- og anleggsarbeider

Etter pbl § 23 har kommunen plikt til å utarbeide reguleringsplaner. Kommunen er blant annet pålagt å utarbeide reguleringsplan før det gjennomføres større bygge- og anleggsarbeider. Hva som er "større bygge- og anleggsarbeider" er gjenstand for skjønnsmessig vurdering og varierer nødvendigvis etter forholdene i den enkelte kommune. Det er i første omgang det faste utvalg for plansaker som må ta stilling til spørsmålet.

Kommunens vurderingstema. Estetikk

Ved høringsbehandling av anleggskonsesjon eller behandling av forelagt tiltak fra områdekonsesjonærer, må kommunen vurdere om tiltaket er i strid med foreliggende planer. Lokalisering må også vurderes. Siden de fleste materielle bestemmelser innen lovens byggesaksdel ikke gjelder for elektriske anlegg, må begrunnelsen for eventuelle krav til endringer i teknisk utforming ligge i de vedtatte planer med tilhørende bestemmelser.

Krav om estetiske endringer før vedtak om dispensasjon eller planendring treffes, må f.eks. begrunnes i gjeldende planbestemmelser. Det kan ikke vises til pbl § 74 nr. 2 eller § 79, da slike anlegg er unntatt fra disse bestemmelsene. Ifølge SAK § 7 nr. 1 bokstav c gjelder ikke den såkalte "skjønnhetsparagrafen" i pbl § 74 for anlegg som omfattes av energiloven. Det anbefales likevel at tiltakshaver utformer tiltakene slik at de estetisk sett passer inn

med omgivelsene og terrenget på en god måte. At utbygger skaffer seg spesiell ekspertise på dette området og tar nødvendige hensyn, vil være viktig for en generell aksept av slike anlegg.

Kommunen kan som ledd i kommuneplanleggingen fastlegge mål og utvikling når det bl.a. gjelder estetiske spørsmål (pbl § 20-1 første ledd). En kan også med hjemmel i regulerings- eller bebyggelsesplan gi bestemmelser som ivaretar de nødvendige estetiske hensyn.

Elektriske anlegg inn i planer

Planlagte elektriske anlegg har til nå sjelden vært en del av de kommunale planer. Det er et stort behov for at slike tiltak, i større grad enn hva tilfellet er i dag, blir vurdert i planprosessene. Kommunen bør derfor underrette aktuelle energiselskaper når den igangsetter arbeidet med utforming av arealplaner, jf. pbl §§ 9-3 og 16.

Dersom aktuelle energiselskaper er med i planprosessen og får fremtidige høyspentanlegg med i planarbeidet, vil man senere kunne unngå krav om endring av eksisterende planer eller dispensasjon fra plangrunnlaget. Man vil også oppnå at planene blir et bedre verktøy når høyspentanlegg også tas med i vurderingen. I arealdelen til kommuneplanen skal planen i nødvendig utstrekning bl.a. vise overføringsanlegg for elektrisk kraft (§ 20-4 første ledd nr. 6). I reguleringsplan skal det i nødvendig utstrekning vises traseer for overføringsanlegg for elektrisk energi (§ 25 første ledd nr. 5).

8. Plan- og bygningslovens materielle bestemmelser

Anlegg som omfattes av unntaksregelen i SAK § 7 nr. 1, er unntatt fra en rekke av plan- og bygningslovens materielle regler.

For elektriske anlegg som er unntatt etter SAK § 7 nr. 1 bokstav c, gjelder følgende bestemmelser i plan- og bygningsloven:

- kap. I – XI
- pbl § 77
- pbl § 92 a
- kap. XVIII og XIX

Videre gjelder følgende kapitler i forskrift om krav til byggverk og produkter til byggverk (TEK) av 22. januar 1997 nr. 33:

- kap. V (Produkter til byggverk)
- kap. VI (Metoder og utførelser). Bestemmelsene i dette kapittelet gjelder så langt de passer.

Alle elektriske anlegg som har vært underlagt konsesjonsbehandling etter bestemmelsene om anleggskonsesjon, fjernvarmekonsesjon eller områdekonsesjon, omfattes av unntaket i § 7 nr. 1 bokstav c. Gatebelysning og små lavspenningsproduksjonsanlegg for elektrisitet til eget bruk vil ikke fordre konsesjon etter energiloven og omfattes dermed i utgangspunktet av samtlige byggesaksbestemmelser i plan- og bygningsloven så langt de passer, jf. pbl § 84.

Unntak fra byggesaksbehandling etter pbl kap. XVI gjelder også for bygninger og bygningstekniske installasjoner i tilknytning til konsesjonsbehandlede anlegg for produksjon, omforming og overføring av elektrisk kraft, samt fjernvarmeanlegg. Dette fremgår av jf. SAK § 7 nr. 2 bokstav a.

Transformatorkiosker/nettstasjoner er ikke å anse som bygninger i denne sammenheng, men som en del av det elektriske anlegget.

Oppfølging av de materielle byggesakskrav for de aktuelle bygninger er tiltakshavers og de ansvarlige foretakenes selvstendige ansvar. Her gjelder regler for bygninger som ellers etter plan- og bygningsloven.

9. Andre forhold

Annet lovverk

Oppføring av elektriske anlegg kan også berøre annet lovverk, som for eksempel lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 (kulturminneloven) og lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 (naturvernloven). I forbindelse med utbyggers forarbeider og ved behandlingen av saken i kommunen må utbygger også ta hensyn til disse lovene.

Oppdatering av kartverk/innrapporteringsplikt

Ifølge SAK § 7 nr. 4 skal opplysninger om tiltakets plassering, som er nødvendig for ajourføring av det offentlige kartverk, sendes kommunen. Dette gjelder også for elektriske anlegg, og opplysningene skal referere seg til det anlegg som faktisk blir bygd. Rapporteringsplikten begrenses til å gjelde synlige tiltak over bakken som skal være med på kartet.

Dersom energiverket rapporterer til kommunen i henhold til "Geovekst – vedlikeholdsavtale", dekker denne rapporteringen kravene i nevnte forskrift, jf. vedtak i Geovekst-forum, 14.08.98.

Vedlegg 1: Myndigheter ved behov for ytterligere opplysninger

Elektriske anlegg som etableres vil berøre en rekke myndigheter. Nedenfor angis noen sentrale myndigheter og hvilke spørsmål de kan besvare.

Myndighet

Kommunal- og arbeidsdepartementet

Miljøverndepartementet

Statens bygningstekniske etat (BE)

Norsk Vassdrags- og energivesen (NVE)

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) Tilsynsloven

Lov, tema etc

Plan- og bygningsloven

Byggesaksbestemmelsene

Produktkontroll

Sentral og lokal godkjenning

Plan- og bygningsloven

Planbestemmelsene

Konsekvensutredninger

Plan- og bygningsloven

Byggesaksbestemmelsene

Tekniske krav

Produktkontroll

Sentral og lokal godkjenning

ByggSøk

Energiloven

Områdekonsesjoner

Anleggskonsesjoner

Elsikkerhet

Konstruksjonskrav

Fylkesmannen

Plan- og bygningsloven
Byggesaksbestemmelsene
Planbestemmelsene
Produktkontroll
Lokal godkjenning

Kommunen

Plan- og bygningsloven
Byggesaksbestemmelsene
Planbestemmelsene
Tekniske krav
Produktkontroll
Lokal godkjenning

Vedlegg 2: Lover, veiledninger mv.

Lover og forskrifter

Plan- og bygningslov av 14. juni 1985 nr. 77

Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker av 24. juni 2003 nr. 749 (SAK)

Forskrift om krav til byggverk og produkter til byggverk av 22. januar 1997 nr. 33 (TEK)

Energiloven av 29. juni 1990 nr. 50

Forskrift til energiloven av 7. desember 1990 nr. 959

Temaveiledninger m.m

- Veiledning til forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker 2003

- REN veiledning til teknisk forskrift til plan- og bygningsloven 1997, tredje utgave april 2003

Lova inneheld også reglar om straff (§§ 110–112) i form av bøter. Reglane er mest aktuelle ved relativt grove brot på plan- og bygningslovgivinga.

